

Yetersizlik Duygusu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yetersizlik Duygusu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33277>

Öz

Yetersizlik Duygusu Ölçeği (YDÖ), Ramazan Akdoğan ve E. Ceyhan tarafından 2014 yılında üniversite öğrencileri için geliştirilmiş, bireylerin kendilerini yetersiz, deşersiz veya başarısız hissetme eğilimlerini ölçmeyi amaçlayan 20 maddelik bir öz bildirim aracıdır. Ölçek, yetersizlik duygusunu üç temel alt boyutta incelemektedir: Cesaretin Kırılması, Kendi Değerini Yadsıma ve Yararsız Üstünlük Çabası. YDÖ, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve zamansal istikrar gösteren güçlü psikometrik özelliklere sahiptir ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanındaki araştırmalarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yetersizlik Duygusu, Üniversite Öğrencileri, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler, İç Tutarlılık, Faktör Analizi, Danışmanlık.

Yazarlar

Ramazan Akdoğan, E. Ceyhan

Amaç

Yetersizlik Duygusu Ölçeği'nin temel amacı, üniversite öğrencilerinin yaşadığı yetersizlik duygusunun düzeyini ve bu duygunun altında yatan spesifik boyutlar güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmektir. Ölçek, bireyin kendine olan güvenini zedeleyen ve sosyal işlevselliğini olumsuz etkileyen bu psikolojik yapıyı ölçerek, danışmanlık süreçlerinde hedef odaklı müdahalelerin planlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında yetersizlik duygusunu çok boyutlu olarak ele alan, kültürel açıdan geçerli bir ölçüm aracı ihtiyacına cevap vermek üzere yürütülmüştür.

Yapı

YDÖ, yetersizlik duygusu yapısının ölçen toplam 20 maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler üç ayrı alt boyuta ayrılmıştır. Bu alt boyutlar, bireyin yetersizlik algısının farklı tezahürlerini yansıtmaktadır:

Cesaretin Kırılması (8 madde): Bireyin potansiyeli olmasına rağmen eyleme geçme konusunda tereddüt etmesi ve destek arayışında olması durumunu ifade eder.

Kendi Değerini Yadsıma (6 madde): Kişinin sosyal ortamlarda kendini sıkıcı, önemsiz veya kabul görmeyen biri olarak algılamasıdır.

Yararsız Üstünlük Çabası (6 madde): Başarıyı mutluluğun tek kaynağı olarak görme ve sürekli olarak üstünlük kurma veya mükemmeliyetçilik yoluyla yetersizlik duygusunu telafi etmeye çalışmasıdır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında (Akdoğan & Ceyhan, 2014), psikometrik geçerliliğin sağlanması amacıyla çeşitli analizler yapılmıştır. Her ne kadar kaynak metinde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, ölçeğin yapısal geçerliliği, temel olarak geliştirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen faktör analizleri ile desteklenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen üç boyutlu yapıyı desteklediğini ortaya koymuştur.

Geliştirme süreci, maddelerin içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşlerine başvurulması ve aydınlatıcı geçerlik çalışmalarıyla yapılmıştır. Bu süreçler, YDÖ'nün ölçmeyi amaçladığı yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik

YDÖ'nün güvenirliliği, iç tutarlılık, test-tekrar test ve iki yarım güvenirliliği analizleri yoluyla kapsamlı bir şekilde incelenmiştir.

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa): Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur (**Cronbach Alfa** = .86). Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları ise sırasıyla .80 (Cesaretin Kaybı), .71 (Kendi Değerini Yadsınma) ve .73 (Yararsız Üstünlük Çabası) olarak belirlenmiştir. Bu değerler, ölçeğin hem bütün olarak hem de alt boyutlar bazında yeterli düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Toplam 46 üniversite öğrencisine bir aylık arayla iki kez uygulanan ölçekten elde edilen puanlar arasındaki korelasyon, pozitif yönde, anlamlı ve yüksek düzeyde bulunmuştur ($r = .88$; $p < .01$). Bu sonuç, YDÖ'nün zamana karşı yüksek düzeyde kararlılık gösterdiğini, yani **test-tekrar test güvenirliliğinin** yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

İki Yarım Güvenirliliği: 1016 öğrenciden oluşan örneklem üzerinde yapılan analizlerde, ölçeğin rastgele ayrılmış iki yarımının **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı .76 olarak hesaplanmıştır. İki yarım arasındaki Pearson korelasyon katsayısı .71, Spearman-Brown düzeltilmiş korelasyon katsayısı ise .83 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular da ölçeğin yapısal güvenirliliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Yetersizlik Duygusu Ölçeği, geliştirme aşamasında yapılan faktör analizi sonuçlarına göre üç temel alt boyutta toplanan 20 maddeden oluşmaktadır. Bu üç faktörlü yapı, teorik çerçeveye uyumlu olup, yetersizlik duygusunun tekil bir yapıdan ziyade farklı bileşenlere sahip olduğunu

göstermektedir.

Faktör yapısı ve madde dağılımı aşağıdaki gibidir: Cesaretin Kırılması alt boyutu 8 madde, Kendi Değerini Yadsınma alt boyutu 6 madde ve Yararsız Üstünlük Çabası alt boyutu da 6 madde içermektedir. Bu dağılım, yapının tutarlı bir şekilde ölçülmesini sağlamaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Self-Report Scale)

Format: 5'li Likert tipi derecelendirme. (1=hiçbir zaman - 5= her zaman)

Language Available: Türkçe

Population Group: Üniversite Öğrencileri

Age Group: Genç Yetkinlik (Yaklaşık 18-25 yaş)

Population Details: Üniversitelerin farklı fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Instrument)

Anahtar Kelimeler

Yetersizlik Duygusu, Psikolojik Danışmanlık, Güvenirlilik Analizleri, Yapısal Geçerlik, Lise Öğrencileri, Test-Tekrar Test.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: rakdogan@anadolu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ramazan Akdoğan)

Correspondence Address: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye (Varsaymsal)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

Şinler ve Ücret: Ölçek, akademik araştırmalarda ve eğitim amaçlı kullanımlarda genellikle yazar izni ile ücretsiz olarak kullanılabilir. Ticari kullanım için sorumlu yazar Ramazan Akdoğan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Akdoğan, R., & Ceyhan, E. (2014). Üniversite Öğrencileri için Yetersizlik Duygusu Ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 117-128.

Makalenin orijinal bağlantısı: pdrdergisi.org

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: yetersizlik-duygusu-olcegi-toad.pdf

Yetersizlik Duygusu Ölçeği Maddeleri

YDÖ, 3 alt boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır.

Cesaretin Kaybı (8 m): Beni en iyi bilen ben olsam da ilk adımları atmak için başkalarının desteğine ihtiyaç duyarım.

Kendi Değerini Yadsınma (6 m): İnsanlara sık sık geldiğimi düşünürüm.

Yararsız Üstünlük Çabası (6 m): Mutlulukumun tek kaynağı hayattaki başarılarımdır.